

DRAFT COMMISSIONERS' BUDGET AND STRATEGY STATEMENT 2012-13

1. BACKGROUND

- 1.1 As members will recall the current budget, 2011/12, was the most challenging this Authority has faced with a year on year cash reduction of 1.7%. This was against a backdrop of a very difficult economic picture nationally and a severe contraction in public sector spending – as announced in the CSR. Local Government in Wales fared much better in comparative terms to England but the challenges posed, not just for 2011/12 but into the medium term, were all too evident and real.
- 1.2 The economy continues to be a source of concern with growth still being very sluggish and the housing market continuing to stagnate. The immediate concerns of 2008 have moved away from the stability of financial institutions to the ability of governments to address their deficit issues. The Eurozone in particular is facing issues around Greece and Italy with a consequent destabilising impact upon the financial markets, whilst America is still dealing with the loss of AAA status and very slow growth. The public sector is not immune from these wider economic worries and we are seeing the effects in such areas as inflationary pressures, difficulty in realising capital receipts, turbulence in respect of the pension fund and a reduction in investment income. Also, in overall terms whilst severe reductions have been made to public sector funding there has not been the desired effect overall on the deficit because of the reduction in tax revenue caused by a lack of growth. Whilst there has been no indication a further tightening of public expenditure cannot be ruled out.
- 1.3 This Commissioners' Budget Statement and Strategy sets out the Commissioners initial budget guidelines for the year 2012/13 as a basis for action by officers and consultation with members.

2. CURRENT POSITION

- 2.1 The Council is currently at a Band D Council Tax level of £855.90, one of the lowest in Wales, which represented a 3.7% increase in the Council Tax from the previous financial year.
- 2.2 The increase in Band D Council Tax (excluding the elements of Council Tax controlled by the Police Authority and Community Councils) was a little below the current 4 to 5 % rate of inflation and was one of the highest increases by any authority across Wales. In setting this rise for the current year the Council had been mindful of the need to protect vital public services while balancing the demand on hard-pressed council taxpayers. Explanatory information on Council Tax is shown in Appendix A.
- 2.3 The Commissioners will, therefore, be factoring in the current position to the budget process for 2012-13 and will draw on the knowledge of Anglesey Councillors through the Shadow Executive and Scrutiny. The Commissioners will also engage with citizens and communities in terms of a corporate planning process that will identify their views and this process commenced in October 2011.

2.4 To give context to the challenges facing the Authority in setting the budget for 2012-13, it is worth recounting the out-turn for 2010-11(Appendix B) and the background for the current year 2011-12 budget. The budget for the current year was very challenging when faced with a year on year cash reduction of £1.6m (1.7% on an adjusted basis). This meant that the Authority had to take significant actions which resulted in the further development of the Affordable Priorities Programme (APP) designed to deliver savings of £11m over 3 years. The APP identified areas of the Authority that had the potential to drive savings and generate additional income. It is a continually developing programme which aids in the authority meeting the challenges it faces both currently and in the next 4 years. Savings of £3.5m were identified for 2011-12, of which £3.0m formed part of the APP.

Despite these pressures the Commissioners and Councillors are committed to working together with officers to deliver a balanced budget.

Work is underway to explore whether further efficiencies can be realised in 2011/12 to minimise the impact in 2012/13 and all reserves are being reviewed to confirm whether there is any scope for using balances in 2012/13 deliberation. In this context it is important to remember that the 3 year Comprehensive Spending Review (CSR) gave indications of spend for 2013/14 and 2014/15 which are equally challenging and so using reserves to any degree to mitigate against the level of savings required is not a viable option. This could leave the Authority vulnerable should unforeseen calls on spend materialise and potential criticism from external regulators.

3. ECONOMIC AND POLICY BACKGROUND

3.1 This budget statement is written in the context of continuing financial restraint based on the budget published by the Welsh Government (WG) in February 2011 covering the period to 2013-14. This context was reaffirmed as part of the Chancellor's budget announcement in March 2011. And some of the main indicators from this statement were as follows:

- 2012 growth forecast downgraded from 2.6% to 2.5% (It should be noted that this has been significantly revised down in the subsequent period). Inflation set to remain between 4% and 5% (Inflation rate for October 2011 using CPI is 5%).
- National debt forecast at 60% of national income in 2011.
- National debt rising to 71% of national income in 2012.

3.2 When the 2011-12 settlement was published, indicative figures were given for 2012-13 and 2013-14.

Settlement Projections

	11-12 Settlement			12-13 Provisional Settlement	Movement from 12-13 indication in 11-12 settlement	Movement between 11-12 settlement and 12-13 provisional settlement
	11-12 Settlement final adjusted for transfers	12-13 Settlement indication	Movement			
	£'000	£'000	£'000			
Aggregate Exchequer Finance	93,372	93,088	-284	92,300	-788	-1,072

These are the figures for Aggregate Exchequer Finance (AEF), the total of Revenue Support Grant and redistributed Non-Domestic Rates. Significantly they showed AEF for Anglesey falling by £284k (0.4%) in cash terms in 2012-13 when the Wales total increased. This was reflected in the Medium Term Revenue Budget Strategy at the time. In the provisional settlement announcement on 18th October, this position has worsened by a further £788k and the figure for AEF is now a reduction of 1.1% which is the equivalent to £1.07m in cash terms.

- 3.3** WG has built in protection for Education which is equivalent of 1% above the uplift for the WG revenue funding allocation from the UK government after adjustments for demographic change. It is the expectation of the WG that this will be passed onto schools, with monitoring arrangements being developed focussing on schools budgets, to ensure that the delivery of the commitment can be demonstrated. For the County Council a 1% uplift in the schools budgets equates to £327k (on a net basis). The WG has also built in protection for Social Care equivalent to 1%. This equates to budget increase of £260k (on a net basis). Together these services represent more than half of the net budget.
- 3.4** WG state that they recognise that protecting these services will put additional pressure on Local Authorities, it is expecting that Local Authorities seek prudent use of other sources of funding and utilise income streams from fees and charges.
- 3.5** This, in effect, is a double hit for Anglesey County Council, with a reduction in AEF (if the provisional funding is confirmed) and having to identify efficiencies from less than 50% of its budget.

4. PLANNING ASSUMPTIONS

- 4.1** The provisional settlement and forward indications have been published and become the planning assumption for AEF. It should be noted that there will be data changes between now and the final settlement.

2011-12 adjusted		2012-13	Change from 2011-12	2013-14	2014-15
£000s		£000s	£000s/ %	£000s	£000s
93,372	Aggregate External Finance	92,301	-1,071/ -1.1%	93,370	93,596
120,984	Standard Spending Assessment	121,146	+162/ +0.1%	122,834	123,796

4.2 The Council Tax assumption in the Medium Term Revenue Budget Strategy is an increase of 5%. Every 1% increase brings in £250k.

4.3 Over the last few years, the proposed pay and grading review has been one of the most significant risks and uncertainties in the budget. The current planning assumption is that the existing proposals as at February 2011 will continue. This will need to be confirmed.

4.4 Based on the Provisional Settlement and on the underlying assumptions in the Medium Term Revenue Budget Strategy, the cuts required are projected as:

Cuts Required	2012-13	2013-14	2014-15
At 1% increase in Council Tax	£4.7m	£3.0m	£4.4m
At 2%	£4.5m	£2.8m	£4.2m
At 3%	£4.2m	£2.5m	£3.9m
At 4%	£4.0m	£2.2m	£3.6m
At 5%	£3.7m	£2.0m	£3.3m

This means that, on these current assumptions, and assuming that the council tax increase is in the range 3% to 5%, cuts in the range £3.7m to £4.2m are required next year. The funding gap will be kept under review and the cuts target amended as the budget process proceeds.

It should be noted that underachieved APP savings from the current year will need to be added in to the cuts target.

4.5 The neutral assumptions for inflation are:

- No pay increases;
- Increase of 0.5% for pension contributions;
- Actual inflationary increases where these are required by law or by contract; for non-domestic rates etc;
- Current inflation for other supplies and services.

Discretionary uplifts will be considered as part of the budget process.

4.6 The capital resources in the provisional settlement continue the reducing trend. The General Capital Funding was cut from £5.4m to £4.4m in the current year. The new figures are £4.1m for 2012-13 and about £3.6m in 2013-14.

4.7 The reserves position as at the end of last year appears in the Appendix B. The current assumption is that between £4.0m and £4.5m is required in General Balances depending on the risks in the approved budget. Current projections for 31 March 2012 are higher than that. There is also scope to release some funding from earmarked reserves. The Board of Commissioners will consider a report.

5. COMMISSIONERS' POLICY AIMS

5.1 The Commissioners consider that there needs to be a renewed emphasis on Economic Development and Tourism with management arrangements being reviewed to support and capitalise on the Enterprise Zone status that Welsh Government have granted. The aim will be to create employment and opportunities to schools, citizens and communities in Anglesey and the wider North Wales region and to link with the academic and private sector to progress this aim. The Commissioners will aim to follow WG expectations for school budgets and social care and other targets.

5.2 The Commissioners' view is that the corporate centre needs to be a strong part of the change process to improve corporate governance. Therefore, capacity and capability of the corporate centre will be reviewed to address more effective working at officer level in the areas of policy, democratic services, HR, finance, legal, ICT, property, economic development and tourism, collaboration, partnerships, and commissioning from the public/private sector.

5.3 The Commissioners will address the following in an effort to reduce the Band D Tax increase to the minimum possible consistent with maintaining service delivery to the citizens and communities of Anglesey;

- identify any other sources of revenue funding through efficiency and staff and/or technology productivity savings;
- addressing the affordability of staff terms and conditions on car allowances, voluntary and statutory redundancy payments;
- reviewing and, wherever possible, reducing expenditure on consultants and agency staff and redeploying in-house staff;
- explore the possibility of one-off funding from balances and reserves and asset disposals to support the transition to more efficient services;
- reviewing procurement, upgraded technology for transactions and transformation; and asset release options;
- commissioning from other local authorities and/or the private sector where appropriate to achieve economies;
- reviewing all existing and new options for charges for service provision where appropriate ;
- strengthening the corporate management capacity for drawing down WG grant funding to support grant funded posts and maintain service provision;
- reviewing the Education support services currently provided by the Council and Cynnal.

5.4 Arising from the above, the Commissioners have asked all Council departments to identify a voluntary 5% reduction (with consequences). This 5% saving will be based on the gross expenditure. They have also asked that the Affordable Priorities Programme projects be refreshed. Windfall savings and committed changes will be removed from budgets where appropriate.

5.5 The Commissioners are keen that the capital plan and priorities are updated in light of reduced resources and emerging corporate plan priorities. They also wish to see repositioning of the property asset base, with innovative funding arrangements and in partnership where that is appropriate. Investment in ICT infrastructure is also a priority.

6. The next steps are, in order to make budget targets clearer and more specific:-

- To identify 5% target by directorate – gross expenditure less specific grants, excludes schools.
- To model budget projections for schools.
- To confirm treatment of income generation in targets.
- To confirm treatment of voluntary sector etc. grants in targets, and requirements to consult and give notice to the organisations.
- APP project sponsors to refresh project profiles and agree with relevant budget holders.
- Corporate Directors/Head of Services to review savings plans – Corporate Directors to decide on allocation of savings target between their services.
- Heads of Service to prepare response to business plan proposed actions & measures as per 25 July report – may need to use bids template.
- Heads of Service to finalise schedules of budget savings and consequences.
- Finance & Strategic Leadership Group to continually monitor the budget gap.
- Finance to continue to consider and report on financial standing, including reserves and risks.
- Prepare Equality Impact Assessments.

7. SCRUTINY AND ENGAGEMENT

7.1 The Council has been consulting widely with stakeholders and the community. Roadshows have been undertaken in the last few months to give the community an opportunity to give views and to inform the corporate plan and corresponding budget. Consultation with Partner organisations has also been a key driver in setting priorities. The web and other electronic forms of consultation and engagement have also been utilised to collect views and ideas and to engage with citizens.

7.2 Scrutiny Committees are requested to consider budget issues within their terms of reference; Corporate Scrutiny may also wish to review overall assumptions.

7.3 Reports by officers will be available to go before Scrutiny Committees.

7.4 Reports on capital requirements will be available for Scrutiny Committees – both:

- (a) ongoing for annual programmes
- (b) and exceptionally those requiring new starts

7.5 The Commissioners will request that Scrutiny Committees consider :

- The policy aims in paragraph 5.
- Providing protection and 1% uplift to Schools (refer to para 3.3 for implications).
- Providing protection and 1% uplift to Social Services (refer to para 3.3 for implications).
- Income efficiency savings, need to be above the rate of inflation (RPI as at October = 5.4%, CPI = 5%).
- Assumptions in relation to inflation and other risks.
- Way forward on HR issues.
- Initial views on the level of council tax.
- Initial views on reserves and balances.

Any other strategic issues that Scrutiny Committees wish to comment on with early identification of priority areas for additional information.

8. TIMETABLE

8.1 The detailed draft budget timetable has been developed and distributed / communicated to relevant staff. This aims to support the corporate and business planning process, bringing forward a proposed budget in January and a final budget by the end of February for approval in early March.

8.2 Key dates are:-

- Publish Budget Statement by 25th November
- Board of Commissioners 28 November (Budget Statement)
- Final Settlement December 2011
- Board of Commissioners 16th January (Initial Budget Proposals)
- Board of Commissioners 20th February (Final Budget Proposals)
- County Council 6 March (Budget Setting and Council Tax Resolution)

8.3 The key dates to scrutiny are :- :

- Education & Leisure Scrutiny Committee – **11 January 2012**
- Environment & Technical Services Scrutiny Committee – **24 January 2012**
- Economic Development, Tourism & Property Scrutiny Committee – **26 January 2011**
- Housing & Social Services Scrutiny Committee – **30 January 2011**
- The Corporate Scrutiny Committee is due to meet on 12 January 2012, however this is too early to consider the budget proposal. As such, it is envisaged that, with the agreement of the Chair of the Corporate Scrutiny Committee, a special meeting of the Committee will be called during the week commencing 30 January 2012.
- Corporate Scrutiny Committee – 16 February 2012.

DATGANIAD AR GYLLIDEB A STRATEGAETH DDRAFFT 2012-13 GAN Y COMISIYNWYR

1. CEFNDIR

- 1.1 Fel bydd aelodau'n cofio, y gyllideb gyfredol, 2011/12, oedd yr un mwyaf heriol a wynebodd yr Awdurdod, gyda lleihad arian flwyddyn ar flwyddyn o 1.7%. Roedd hyn yn erbyn cefndir o ddarlun economaidd anodd iawn yn genedlaethol a chyfyngiad difrifol yng ngwariant sector gyhoeddus – fel y cyhoeddwyd yn y CSR. Mewn termau cymharol, roedd llywodraeth leol yng Nghymru wedi gwneud llawer gwell na Lloegr ond roedd yr heriau'n codi, nid yn unig am 2011/12 ond i mewn i'r tymor canolog, ond yn rhy amlwg a real.
- 1.2 Mae'r economi'n parhau i fod o gonsyrn, gyda thyfiant yn parhau'n araf iawn a'r farchnad dai yn parhau i aros yn ei hunfan. Mae pryderon ddisyfyd 2008 wedi symud i ffwrdd o sefydlogrwydd sefydliadau ariannol i allu llywodraethau i fynd i'r afael â'u problemau diffyg. Mae'r Parth euro, yn enwedig, yn gwynebu problemau o gwmpas Gwlad Groeg a'r Eidal, gydag effaith ddilynol ddisefydlogol ar y marchnadoedd ariannol, tra mae America'n parhau i ddelio â cholli ei statws AAA a thyfiant eithriadol o araf. Nid yw'r sector gyhoeddus gydag imiwnedd o'r pryderon ehangach yma a rydym yn gweld yr effaith ym meysydd fel pwysau chwyddiannol, anhawster wrth wireddu derbyniadau cyfalaf, cynnwrf ynglyn â'r gronfa bensiwn a lleihad yn yr incwm buddsoddi. Yn ogystal, yn nhermau cyffredinol, tra mae toriadau llym wedi eu gwneud i gyllideb y sector gyhoeddus, ni welwyd yr effaith gyffredinol a ddymunir ar y diffyg oherwydd y lleihad yn refeniw treth a achoswyd gan y diffyg tyfiant. Tra nad oes arwydd wedi ei dderbyn, ni allwn ddiystyru tynhau pellach o wariant cyhoeddus.
- 1.3 Mae'r Datganiad Cyllideb a Strategaeth hwn gan y Comisiynwyr yn amlinellu canllawiau cyllidebol cychwynnol ar gyfer y flwyddyn 2012/13 fel sail ar gyfer gweithredu gan swyddogion ac ymgynghoriad gyda'r aelodau.

2. Y SEFYLLFA GYFREDOL

- 2.1 Mae lefel Treth Gyngor Band D y Cyngor ar hyn o bryd yn £855.90, sef un o'r isaf yng Nghymru, a oedd yn cynrychioli cynnydd o 3.7% yn y Dreth Gyngor o gymharu â'r flwyddyn ariannol gynt.
- 2.2 Roedd y cynnydd yn y Dreth Gyngor Band D (heb gynnwys elfennau o'r Dreth Gyngor sydd dan reolaeth yr Awdurdod Heddlu a Chynghorau Cymuned) ychydig yn is na'r gyfradd chwyddiant cyfredol o 4 i 5% ac roedd yn un o'r codiadau mwyaf gan unrhyw Awdurdod ledled Cymru. Wrth bennu'r cynnydd hwn ar gyfer y flwyddyn gyfredol, mae'r Cyngor wedi bod yn ymwybodol o'r angen i ddiogelu gwasanaethau cyhoeddus hollbwysig tra'n cydbwysu galwadau ar dalwyr y dreth gyngor ar adeg pan fo arian yn dynn. Mae gwybodaeth eglurhaol ar y Dreth Gyngor i'w gweld yn Atodiad A.
- 2.3 O'r herwydd, bydd y Comisiynwyr yn cymryd y sefyllfa gyfredol i ystyriaeth yn y broses gyllidebol ar gyfer 2012/13 gan dynnu ar y wybodaeth sydd gan Gynghorwyr Môn trwy'r Pwyllgor Gwaith Cysgodol a'r Pwyllgorau Sgriwtini. Bydd y Comisiynwyr hefyd yn ymgysylltu gyda dinasyddion a chymunedau trwy broses cynllunio corfforaethol a fydd yn nodi eu sylwadau. Dechreuodd y broses hon ym mis Hydref 2011.

2.4 I roi'r heriau y mae'r Awdurdod yn eu hwynebu yn eu cyd-destun wrth iddo bennu cyllideb ar gyfer 2012/13, mae'n werth cadw mewn cof ganlyniadau 2010/11 (Atodiad B) a'r cefndir i gyllideb eleni 2011/12. Roedd cyllideb ar gyfer eleni yn heriol iawn o gofio'r gostyngiad blwyddyn ar flwyddyn o £1.6m (1.7% ar ôl addasiad). Roedd hynny'n golygu y bu'n rhaid i'r Awdurdod gymryd camau sylweddol a arweiniodd at ddatblygu'r Rhaglen Blaenoriaethau Fforddiadwy (RhBFf) ymhellach er mwyn sicrhau arbedion o £11m dros 3 blynedd. Yn y RhBFf, nodwyd meysydd yn yr Awdurdod a chanddynt botensial i yrru arbedion a chynhyrchu incwm ychwanegol. Mae hon yn rhaglen sy'n datblygu'n gyson ac mae'n cynorthwyo'r Awdurdod i gwrdd â'r heriau y mae'n eu hwynebu yn awr ac yn y 4 blynedd nesaf. Nodwyd arbedion o £3.5m ar gyfer 2011/12, ac roedd £3.0m ohonynt yn rhan o'r RhBFf.

Er gwaethaf y pwysau hyn, mae'r Comisiynwyr a'r Cynghorwyr yn ymrwymedig i weithio gyda swyddogion i ddarparu cyllideb gytbwys.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i weld a fydd modd gwneud arbedion pellach yn 2011/12 i leihau effeithiau yn 2012/13 ac mae'r holl gronfeydd wrth gefn wrthi'n cael eu hadolygu i weld a oes unrhyw sgôp i ddefnyddio balansau yn nhrefnadaethau 2012/13. Yn y cyd-destun hwn, mae'n bwysig cofio bod yr Adolygiad Gwariant Cynhwysfawr (AGC) wedi rhoi arwyddion o wariant ar gyfer 2013/14 a 2014/15 sydd yr un mor heriol ac o'r herwydd, nid yw defnyddio arian wrth gefn ar unrhyw raddfa i liniaru yn erbyn lefel yr arbedion sydd ei angen yn opsiwn ymarferol. Gallai hyn adael yr Awdurdod mewn sefyllfa fregus pe ceid pwysau annisgwyl o ran gwariant a beirniadaeth o bosib gan reoleiddwyr allanol.

3. Y CEFNDIR ECONOMAIDD A PHOLISI

3.1 Ysgrifennir y datganiad cyllideb hwn yng nghyd-destun y cyfyngiadau ariannol sy'n parhau yn seiliedig ar y gyllideb a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru (LIC) ym mis Chwefror 2011 am y cyfnod hyd at 2013/14. Cadarnhawyd y cyd-destun hwn fel rhan o gyhoeddiad cyllideb y Canghellor ym Mawrth 2011. Roedd rhai o'r prif ddangosyddion o'r datganiad hwn fel a ganlyn:

- Rhagolygon twf ar gyfer 2012 yn disgyn o 2.6% i 2.5% (Dylid nodi bod y ffigwr hwn wedi ei ddiwygio'n sylweddol tuag at i lawr ers hynny).
- Chwyddiant i barhau rhwng 4% a 5% (Y gyfradd chwyddiant ar gyfer mis Hydref 2011 gan ddefnyddio'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr yw 5%).
- Rhagolygon y bydd y ddyled genedlaethol yn 60% o'r incwm cenedlaethol yn 2011.
- Y ddyled genedlaethol yn codi i 71% o'r incwm cenedlaethol yn 2012.

3.2 Ar adeg cyhoeddi setliad 2011/12, rhoddwyd ffigyrau arwyddol ar gyfer 2012/13 a 2013/14.

Rhagamcanion Setliad

	Setliad 11-12			Setliad Amodol 12-13 £'000	Symudiad o arwyddion 12-13 yn setliad 11-12 £'000	Symudiad rhwng setliad 11-12 a setliad amodol 12-13 £'000
	Setliad 11-12 terfynol ar ôl gwneud addasiad am drosglwyddiadau £'000	Arwydd o Setliad 12-13 £'000	Symudiad £'000			
	Cyllid Trysorlys Cyfun	93,372	93,088			

Y rhain yw'r ffigyrau ar gyfer Cyllid Trysorlys Cyfun (CTC), cyfanswm y Grant Cymorth Refeniw a'r Trethi Annomestig a ail-ddosbarthwyd. Yn arwyddocaol, roeddynt yn dangos CTC Ynys Môn yn disgyn £284k (0.4%) mewn termau arian yn 2012/13 pan oedd y cyfanswm ar gyfer Cymru yn codi. Adlewyrchwyd hyn yn y Strategaeth Tymor Canol ar gyfer y Gyllideb Refeniw ar y pryd. Yn y setliad amodol a gyhoeddwyd ar 18 Hydref, mae'r sefyllfa hon wedi gwaethygu gan £788k ychwanegol ac mae ffigwr ar gyfer CTC bellach yn ostyngiad o 1.1% sy'n cyfateb i £1.07m mewn termau arian.

- 3.3** Mae LIC wedi sefydlu trefniadau diogelu ar gyfer Addysg sy'n cyfateb i 1% mwy na'r cynnydd yn y dyraniad cyllid refeniw ar gyfer LIC gan lywodraeth y Deyrnas Gyfunol ar ôl gwneud addasiadau ar gyfer newid demograffig. Mae LIC yn disgwyl y bydd yr arian hwn yn cael ei basio ymlaen i'r ysgolion, gyda threfniadau monitro yn cael eu datblygu i ganolbwyntio ar gyllidebau ysgolion, i sicrhau y gellir dangos bod yr ymrwymiad wedi ei gyflawni. I'r Cyngor Sir, mae cynnydd o 1% mewn cyllidebau ysgol yn cyfateb i £327k (net). Mae LIC hefyd wedi sefydlu trefniadau diogelu ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol sy'n cyfateb i 1%. Mae hyn yn cyfateb i gynnydd o £260k yn y gyllideb (net). Gyda'i gilydd, mae'r gwasanaethau hyn yn cynrychioli mwy na hanner y gyllideb net.
- 3.4** Mae LIC yn cydnabod y bydd diogelu'r gwasanaethau hyn yn rhoi pwysau ychwanegol ar Awdurdodau Lleol. Mae'n disgwyl i Awdurdodau Lleol wneud defnydd gofalus o ffynonellau cyllido eraill a defnyddio ffrydiau incwm o ffioedd a thaliadau.
- 3.5** Mae hyn yn taro Cyngor Sir Ynys Môn ddwywaith, gyda gostyngiad yn y CTC (os caiff y gyllideb amodol ei chadarnhau) a'r ffaith bod angen dod o hyd i arbedion effeithlonrwydd o lai na 50% o'i gyllideb.

4. RHAGDYBIAETHAU CYNLLUNIO

- 4.1** Mae'r setliad amodol a'r blaenarwyddion wedi eu cyhoeddi a'r rhain yw'r rhagdybiaethau cynllunio ar gyfer CTC. Dylid nodi y bydd data yn newid rhwng rŵan ac amser y setliad terfynol.

2011-12 (wedi ei addasu)		2012-13	Newid o 2011-12	2013-14	2014-15
£000s		£000s	£000s/%	£000s	£000s
93,372	Cyllid Trysorlys Cyfun	92,301	-1,071/ -1.1%	93,370	93,596
120,984	Asesiad Gwario Safonol	121,146	+162/ +0.1%	122,834	123,796

4.2 Y rhagdybiaeth ar gyfer y Dreth Gyngor yn y Strategaeth Tymor Canol ar gyfer y Gyllideb Refeniw yw cynnydd o 5%. Mae pob cynnydd 1% yn dod â £250k i mewn.

4.3 Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, mae'r adolygiad tâl a graddfeydd arfaethedig wedi bod yn un o'r risgiau mwyaf sylweddol ac yn un o'r elfennau mwyaf ansicr yn y gyllideb. Y rhagdybiaeth gyfredol, i bwrpas cynllunio, yw y bydd y cynigion cyfredol fel yr oeddent ar Chwefror 2011 yn parhau. Bydd angen cadarnhau hyn.

4.4 Yn seiliedig ar y Setliad Amodol ac ar y rhagdybiaethau sylfaenol yn y Strategaeth Tymor Canol ar gyfer y Gyllideb Refeniw, rhagwelir y bydd angen toriadau fel a ganlyn:-

Toriadau Angenrheidiol	2012-13	2013-14	2014-15
Yn seiliedig ar gynnydd o 1% yn y Dreth Gyngor	£4.7m	£3.0m	£4.4m
Ar 2%	£4.5m	£2.8m	£4.2m
Ar 3%	£4.2m	£2.5m	£3.9m
Ar 4%	£4.0m	£2.2m	£3.6m
Ar 5%	£3.7m	£2.0m	£3.3m

Mae hyn yn golygu, yn seiliedig ar y rhagdybiaethau hyn, a chan dybio y bydd y cynnydd yn y dreth gyngor oddeutu 3% i 5%, y bydd angen toriadau oddeutu £3.7m i £4.2 y flwyddyn nesaf.

Cedwir y bwch yn y gyllideb dan adolygiad gan addasu'r targed arbedion fol bo'r broses cyllidebu yn mynd rhagddo.

Dylid nodi y bydd rhaid ychwanegu'r arbedion na chawsant eu cyflawni yn y RhBFF ar gyfer eleni at y targed ar gyfer toriadau.

4.5 Y tybiaethau niwtral ar gyfer chwyddiant yw:

- Dim codiad cyflog
- Cynnydd o 0.5% ar gyfer cyfraniadau pensiwn
- Cynnydd gwirioneddol mewn chwyddiant lle mae'r rhain ofynnol drwy gyfraith neu'n unol â chontract; ar gyfer trethi annomestig ac ati
- Chwyddiant cyfredol ar gyfer cyflenwadau a gwasanaethau eraill

Bydd cynnydd dewisol yn cael ei ystyried fel rhan o'r broses gyllidebol.

4.6 Mae'r patrwm o ostyngiadau yn parhau yn y setliad amodol ar gyfer adnoddau cyfalaf. Torrwyd y Cyllid Cyfalaf Cyffredinol o £5.4m i £4.4m yn y flwyddyn gyfredol. Y ffigyrau newydd yw £4.1m ar gyfer 2012/12 ac o gwmpas £3.6m yn 2013/14.

- 4.7 Mae'r sefyllfa o ran yr arian wrth gefn fel yr oedd ar ddiwedd y flwyddyn ddiwethaf i'w gweld yn Atodiad B. Y rhagdybiaeth gyfredol yw y bydd angen rhwng £4.0m a £4.5m yn y Balansau Cyffredinol gan ddibynnu ar y risgiau yn y gyllideb a gymeradwywyd. Mae'r rhagamcanion cyfredol ar gyfer 31 Mawrth 2012 yn uwch na hynny. Yn ogystal, mae sgôp i ryddhau rhywfaint o arian o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Bydd y Bwrdd Comisiynwyr yn ystyried adroddiad.

5. AMCANION POLISI'R COMISIYNWYR

- 5.1 Mae'r Comisiynwyr yn ystyried bod angen atgyfnerthu'r pwyslais ar Ddatblygu Economaidd a Thwristiaeth gyda threfniadau rheoli yn cael eu hadolygu i gynorthwyo a manteisio ar y statws Parth Menter a roddwyd gan Lywodraeth Cymru. Y nod fydd creu cyflogaeth a chyfleoedd i ysgolion, dinasyddion a chymunedau yn Ynys Môn a rhanbarth Gogledd Cymru a sefydlu cyswllt gyda'r sectorau academiaidd a phreifat i gyflawni'r amcan hwn. Bydd y Comisiynwyr yn anelu at ddilyn disgwyliadau LIC ar gyfer cyllidebau ysgolion a gofal cymdeithasol a thargedau eraill.

- 5.2 Mae'r Comisiynwyr yn credu bod angen i'r canol corfforaethol fod yn rhan gref o'r broses o newid i wella llywodraethu corfforaethol. O'r herwydd, adolygir capasiti a galluogrwydd y canol corfforaethol i roi sylw i weithio'n fwy effeithiol ar lefel swyddogion yn y meysydd polisi, gwasanaethau democrataidd, adnoddau dynol, cyllid, cyfreithiol, TGCh, eiddo, datblygu economaidd a thwristiaeth, cydweithio, partneriaethau a chomisiynu gan y sector cyhoeddus/preifat.

- 5.3 Bydd y Comisiynwyr yn rhoi sylw i'r isod mewn ymdrech i ostwng y cynnydd yn y Dreth Gyngor Band D cymaint â phosib, yn gyson gyda'r nod o gynnal y ddarpariaeth o wasanaethau i ddinasyddion a chymunedau Ynys Môn:

- Nodi unrhyw ffynonellau refeniw eraill trwy effeithlonrwydd a staff ac/neu arbedion cynhyrchiant dechnoleg;
- Rhoi sylw i fforddiadwyedd telerau ac amodau staff o ran lwfansau ceir a thaliadau diswyddo gwirfoddol a statudol;
- Adolygu ac, os oes modd, gostwng y gwariant ar ymgynghorwyr a staff asiantaeth ac ail-leoli staff mewnol;
- Edrych ar y posibilrwydd o gyllid unwaith ac am byth o falansau a chronfeydd wrth gefn a gwerthu asedau i gynorthwyo'r trosglwyddiad i wasanaethau mwy effeithlon;
- Adolygu trefniadau pwrcasu, technoleg wedi ei huwchraddio ar gyfer trafodion a thrawsnewid; ac opsiynau i ryddhau asedau;
- Comisiynu gan awdurdodau lleol eraill ac/neu'r sector preifat lle mae hynny'n briodol i sicrhau arbedion;
- Adolygu'r holl opsiynau cyfredol a newydd ar gyfer codi am wasanaethau lle mae hynny'n briodol;
- Cryfhau'r capasiti ar gyfer rheolaeth gorfforaethol fel y gellir denu arian grant gan Lywodraeth Cymru i gefnogi swyddi a gyllidir gyda grantiau ac i gynnal y ddarpariaeth o wasanaethau;
- Adolygu'r gwasanaethau cefnogaeth Addysg a ddarperir ar hyn o bryd gan y Cyngor a Cynnal.

5.4 Yn codi o'r uchod, mae'r Comisiynwyr wedi gofyn i holl adrannau'r Cyngor nodi gostyngiad gwirfoddol o 5% (gyda'r canlyniadau). Bydd yr arbediad 5% hwn yn seiliedig ar y gwariant gros. Maent hefyd wedi gofyn am i brosiectau Rhaglen Blaenoriaethau Fforddiadwy gael eu hadnewyddu. Bydd hap-arbedion a newidiadau yr ymrwymwyd iddynt yn cael eu tynnu o'r cyllidebau lle mae hynny'n briodol.

5.5 Mae'r Comisiynwyr yn awyddus i'r cynllun cyfalaf a'r blaenoriaethau gael eu diweddarau yn wyneb adnoddau sy'n lleihau a'r blaenoriaethau yn y cynllun corfforaethol esblygol. Maent hefyd yn dymuno gweld sylfaen yr asedau eiddo'n cael ei hail-leoli gyda threfniadau cyllido arloesol ac mewn partneriaeth lle mae hynny'n briodol. Mae buddsoddi yn yr isadeiledd TGCh hefyd yn flaenoriaeth.

6. Er mwyn gwneud y targedau yn eglurach ac yn fwy penodol, y camau nesaf yw:-

- Nodi targed 5% fesul cyfadrn - gwariant gros llai grantiau penodol, ond heb gynnwys yr ysgolion.
- Modelu rhagamcanion cyllidebol ar gyfer ysgolion.
- Cadarnhau'r driniaeth o incwm a gynhyrchir yn y targedau.
- Cadarnhau'r dull o drin grantiau sector gwirfoddol ac ati yn y targedau, a gofynion i ymgynghori gyda'r sefydliadau a rhoi rhybudd iddynt.
- Noddwyr y prosiect RhBFf i adnewyddu proffiliau prosiectau a chytuno gyda'r deilyddion cyllideb berthnasol.
- Cyfarwyddwyr Corfforaethol / Penaethiaid Gwasanaeth i adolygu cynlluniau arbedion – Cyfarwyddwyr Corfforaethol i benderfynu ar ddyrannu'r targed arbedion rhwng eu gwasanaethau.
- Penaethiaid Gwasanaeth i baratoi ymateb i'r Cynllun Busnes a'r mesurau a'r camau arfaethedig yn unol ag adroddiad 25 Gorffennaf – efallai y bydd angen defnyddio templed bidiau.
- Penaethiaid Gwasanaeth i gwblhau atodlenni arbedion cyllidebol a chanlyniadau.
- Yr Adran Gyllid a'r Grŵp Arweinyddiaeth Strategol i fonitro'r bwch cyllidebol yn barhaus.
- Cyllid i barhau i ystyried ac adrodd ar statws cyllidol, yn cynnwys cronfeydd wrth gefn a risgiau.
- Paratoi Asesiadau o Effaith ar Gydraddoldeb.

7. SGRIWTINI AC YMGYSYLLTIAD

7.1 Mae'r Cyngor wedi bod yn ymgynghori'n eang gyda cydranddalwyr. Cynhaliwyd sioeau teithiol yn y misoedd diwethaf er mwyn rhoi cyfle i'r gymuned roi drosodd eu barn a'u hysbysebu o'r cynllun corfforaethol a'r gyllideb gyfatebol. Yn ogystal, mae ymgynghori â sefydliadau partneriaethol wedi bod yn allweddol wrth osod blaenoriaethau. Defnyddiwyd hefyd y we a ffurfiau electroneg arall o ymgynghori ac ymgysylltu i gasglu safbwyntiau a syniadau ac i ymgysylltu â dinasyddion.

7.2 Gofynnir i'r Pwyllgorau Sgriwtini ystyried materion cyllidebol sydd o fewn eu cylchoedd gorchwyl eu hunain; efallai y bydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn dymuno adolygu'r rhagdybiaethau cyffredinol.

7.3 Bydd adroddiadau gan swyddogion ar gael i fynd gerbron y Pwyllgorau Sgriwtini.

7.4 Bydd adroddiadau ar ofynion cyfalaf ar gael ar gyfer Pwyllgorau Sgriwtini:

- (a) parhaus ar gyfer rhaglennu blynyddol
- (b) fel eithriad ar gyfer y rheini sydd angen cychwyn o'r newydd.

7.5 Bydd y Comisiynwyr yn gofyn i'r Pwyllgorau Sgriwtini ystyried:

- Yr amcanion polisi ym mharagraff 5.
- Diogelu a chynnydd o 1% i Ysgolion (cyfeirir at baragraff 3.3 ar gyfer y goblygiadau).
- Diogelu a chynnydd o 1% i'r Gwasanaethau Cymdeithasol (cyfeirir at baragraff 3.3 ar gyfer y goblygiadau).
- Arbedion effeithlonrwydd incwm, angen bod yn uwch na'r gyfradd chwyddiant (Mynegai Prisiau Adwerthu yn Hydref = 5.4%, Mynegai Prisiau Defnyddwyr = 5%).
- Rhagdybiaethau mewn perthynas â chwyddiant a risgiau eraill.
- Y ffordd ymlaen ar materion AD.
- Safbwyntiau cychwynnol ar lefel y dreth gyngor.
- Safbwyntiau cychwynnol ar gronfeydd wrth gefn a balansau.

Unrhyw faterion strategol eraill y mae Pwyllgorau Sgriwtini'n dymuno cyflwyno sylwadau arnynt gan nodi'n fuan y meysydd blaenoriaeth ar gyfer gwybodaeth ychwanegol.

8. AMSERLEN

8.1 Mae'r amserlen fanwl ddrafft ar gyfer y gyllideb wedi ei datblygu a'i dosbarthu/cyfathrebu i'r staff perthnasol. Mae hyn yn ceisio cefnogi'r broses cynllunio busnes a chorfforaethol, gan ddod â chyllideb arfaethedig ymlaen ym mis Ionawr a chyllideb derfynol erbyn diwedd Chwefror i'w chymeradwyo yn gynnar ym mis Mawrth.

8.2 Y dyddiadau allweddol yw :-

Cyhoeddi Datganiad ar y Gyllideb erbyn 25ed Tachwedd
Y Bwrdd Comisiynwyr 28ain Tachwedd (Datganiad ar y Gyllideb)
Setliad Terfynol Rhagfyr 2011
Y Bwrdd Comisiynwyr 16eg Ionawr (Cynigion Cychwynnol ar y Gyllideb)
Y Bwrdd Comisiynwyr 20fed Chwefror (Cynigion Terfynol ar y Gyllideb)
Cyngor Sir 6 Mawrth (Gosod y Gyllideb a Phenderfynu ar y Dreth Gyngor)

8.3 Y dyddiadau allweddol i Sgriwtini yw :-

- Pwyllgor Sgriwtini Addysg a Hamdden – **11 Ionawr 2012**
- Pwyllgor Sgriwtini Gwasanaethau Amgylchedd a Thechnegol – **24 Ionawr 2012**
- Pwyllgor Sgriwtini Datblygu Economaidd, Twristiaeth ac Eiddo – **26 Ionawr 2012**
- Pwyllgor Sgriwtini Tai a Gwasanaethau Cymdeithasol – **30 Ionawr 2012**
- Mae'r Prif Bwyllgor Sgriwtini i fod i gyfarfod ar 12 Ionawr 2012, fodd bynnag bydd hynny'n rhy gynnar i drafod cynigion cyllideb. Felly, mae'n debygol, os bydd Cadeirydd y Prif Bwyllgor Sgriwtini yn cytuno, y gelwir cyfarfod arbennig o'r Pwyllgor yn ystod yr wythnos yn dechrau 30 Ionawr 2012.
- Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol – 16 Chwefror 2012.